

ZNÁRODNĚNO

Příběhy nemovitostí znárodněných po roce 1948 a osudy jejich majitelů

ZADÁNÍ PROJEKTU:

Komunistický režim bezprávně připravil tisíce občanů o jejich nemovitosti (obytné domy, statky, továrny atd.). Co se s těmito nemovitostmi stalo? Jaké byly osudy jejich původních vlastníků? Objevme zapomenuté příběhy obětí komunistického bezpráví a seznámme s nimi ostatní.

CÍLE PROJEKTU:

- seznámit se s poválečnou čs. historií a s perzekucí občanů v období komunistického Československa
- probudit zájem o místo, kde žijeme
- učit se pracovat v týmu
- aktivně vyhledávat informace, zpracovávat je a prezentovat
- naučit se základům práce historika, pracovat kriticky s archivními dokumenty a vzpomínkami pamětníků

POSTUP:

I. MOTIVAČNÍ AKTIVITA A PROJEKCE FILMU

CÍLE:

- vcítit se do osudů lidí, kterým byl v období komunistického Československa zabaven majetek
- vzbudit zájem o podobné osudy v našem regionu

ČAS: 45 minut

POMŮCKY:

- **PRACOVNÍ LIST** (historická a současná fotografie zámku Zvěstov) pro každou skupinu
- psací potřeby
- list papíru pro každého žáka

POSTUP:

1. Rozdělíme žáky do skupin po pěti až sedmi, ve kterých budou pracovat v průběhu celého projektu, a do každé dáme jeden **PRACOVNÍ LIST** s historickou a současnou fotografií zámku Zvěstov.
2. Žáci ve skupinách vyplní pracovní list a pak si skupiny představí své výsledky.
3. Následuje projekce prvního příběhu z filmu Ztracená duše národa III. – Ztráta slušnosti (příběh Edy Ottové).
4. Po projekci žákům zadáme úkol: každý samostatně napíše příběh zvěstovského zámku a jeho majitelů (rozsah kolem deseti vět).
5. Když všichni dopíší, vyzveme žáky, aby své práce přečetli nahlas (nikoho nenutíme, čtení by mělo být dobrovolné).

REFLEXE:

Při reflexi aktivity se žáky mluvíme o tom, že i stavby mají své příběhy, jen je nemohou vyprávět. Diskutujeme o znárodnění a na příkladu zámku Zvěstov se snažíme popsat jeho dopad na osudy nemovitostí a jejich majitelů. V závěru představíme zadání projektu.

II. VYTVOŘENÍ TÝMU A ZPRACOVÁNÍ PLÁNU

- Na projektu pracují žáci v týmech, v kterých by jich nemělo být více než pět až sedm, aby se do práce mohli zapojit opravdu všichni.
- Týmy si postupně zpracují časový plán projektu se seznamem úkolů, které si rozdělí mezi své členy.

III. VÝBĚR TÉMATU

- Zadáme týmům úkol vyhledat v místě bydliště či jeho okolí stavbu, která byla po roce 1948 svým původním majitelům zabavena.
- Při hledání vhodné budovy se mohou ptát svých rodičů, sousedů, zjišťovat informace v místním muzeu, archivu či na obecním nebo městském úřadě. Každý tým si vybere jednu budovu.
- Vzhledem k tomu, že majitelé zabavených budov byli často i vězněni, mohou se žáci obrátit i na nejbližší pobočku Konfederace politických vězňů a požádat její členy o pomoc s výběrem tématu projektu.

IV. ROZHODNUTÍ O VÝSLEDNÉ PODOBĚ PREZENTACE

- Informace, které budeme shromažďovat, můžeme prezentovat různými způsoby. Domluvíme se s týmy na nejvhodnějším způsobu. Při výběru bychom měli zohlednit přání žáků i naše časové a technické možnosti.
- Navrhujeme např. tyto možnosti prezentace: vyhotovení výstavních panelů a zorganizování malé výstavy, zpracování článku do školního časopisu či regionálních novin, zpracování prezentace na webových stránkách, příprava reportáže do místní televize.

V. VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ, SHROMAŽĎOVÁNÍ PODKLADŮ

Při shromažďování informací a podkladů můžeme využívat těchto zdrojů:

- **Pamětníci**
Žáci vyhledají původní majitele nemovitosti, jejich potomky, sousedy či místního kronikáře, požádají je o setkání a zaznamenají si jejich vzpomínky na dobu znárodnění vybrané nemovitosti a na to, jak tyto události ovlivnily konkrétní lidské životy. Rozhovor si mohou po dohodě nahrát, natočit či zaznamenat písemně. Zároveň požádají pamětníky o poskytnutí historických dokumentů a fotografií.
- **Instituce uchovávající historické materiály**
Žáci navštíví místní úřad, muzeum, archiv či knihovnu a za asistence pracovníků vyhledají dokumenty zachycující historii vybrané stavby a osudy jejích majitelů.
- **Internet**
- **Anketa mezi spoluobčany**
Žáci připraví malou anketu mezi spoluobčany – zjišťují, jaká je míra informovanosti o historii vybrané stavby.
- **Vlastní dokumentace**
Žáci nafotí dnešní podobu stavby (snímky mohou porovnat s historickými fotografiemi).

VI. VYHODNOCENÍ A ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ A PODKLADŮ

- K práci toho, kdo pátrá po minulosti, patří rekonstrukce historických událostí a jejich interpretace. Informace a podklady, které se žákům podaří zajistit, utřídí a interpretují. Žáky vedeme k tomu, aby získané informace analyzovali a ověřovali.
- Jako základní vodítko pro zpracování dokumentů může žákům pomoci uspořádat informace a dokumenty do časové osy:
historie stavby a život jejich majitelů před znárodněním (např. v období první republiky) > dopad událostí v roce 1948 a znárodnění > osudy stavby a majitelů po znárodnění > současný stav

VII. PREZENTACE VÝSLEDKŮ

Zvolit můžeme jednu z nabízených možností prezentace, případně je zkombinovat či rozšířit.

– Výstava

Žáci připraví výstavní panely, na kterých představí výsledky svého pátrání. Panely graficky zpracují např. v rámci výtvarné výchovy nebo hodiny výpočetní techniky a vystaví je ve škole, na místním úřadě či v kulturním centru. Uspořádají slavnostní zahájení výstavy, kam pozvou spolužáky, veřejnost, spolupracující instituce, pamětníky, tisk atd.

– Článek v tisku

Žáci zpracují poznatky získané pátráním do reportáže, eseje či rozhovoru (např. v rámci hodiny českého jazyka). Doplní je fotografiemi a dalšími dokumenty a zveřejní ve školních novinách. Výsledek své práce mohou nabídnout i redaktorům z regionálního tisku (je vhodné si předem domluvit rozsah a formát textů a obrazové přílohy).

– Webová prezentace

Žáci naprogramují (např. v rámci hodiny výpočetní techniky) interaktivní webovou prezentaci, do které umístí vytvořené texty, zdigitalizované dokumenty, audio- či videonahrávky atd. Prezentaci umístí na stránky školy či obce.

– Reportáž v televizi

Žáci připraví (např. v rámci mediální výchovy) a odvysílají ve spolupráci s místní televizí reportáž, ve které zachytí postup svého pátrání a výsledky, ke kterým došli. Jednání s televizí je potřebné zahájit hned na začátku projektu, aby formát připravovaného filmu odpovídal požadovaným technickým standardům.

RADY A DOPORUČENÍ PRO PEDAGOGY:**– Vystupujeme v roli poradce**

Při projektové výuce bychom měli být v roli poradce a koordinátora. Vyplatí se nechat žákům víc prostoru v rozhodování. Samostatnost vede k tvůrčím řešením.

– Věnujme studentům svůj čas i mimo výuku

Dohodněme si se žáky konzultační čas mimo pravidelné hodiny výuky, protože při samostatné práci budou potřebovat radu či souhlas pro svůj postup. Většinou postačí vyčlenit některou z přestávek. Dohodněme se případně na konzultacích e-mailem.

– Hledejme finanční zdroje

Zvolíme-li větší rozsah projektu, je nutné hledat finanční zdroje, například různé dotační programy měst, krajů či různých nadací, nebo oslovit místní firmy a požádat je o finanční podporu projektu.

– Dokumentujeme

Nechme žáky vypracovat závěrečnou zprávu. Měla by obsahovat základní údaje o tom, jak řešení projektu probíhalo, k jakým výsledkům a závěrům studenti došli. Závěrečné zprávy archivujeme. Mohou pomoci při motivaci dalších studentů, reprezentují zajímavou aktivitu školy a lze je také přiložit k žádostem o dotaci dalších projektů.

RADY A DOPORUČENÍ PRO VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A SHROMAŽĎOVÁNÍ PODKLADŮ:**– Vedme si dobrou evidenci**

Při rozdělování rolí v týmu nezapomeňme na to, že někdo musí mít na starosti evidenci získaných materiálů. Všechny materiály shromažďujeme na jednom místě (např. v šanonu či pořadači) a vždy u nich uvádíme přesné popisky (o jaký materiál se jedná, od koho jsme ho získali). Vše si zapisujeme – data schůzek, jména zúčastněných, informace, které jsme se dozvěděli při rozhovorech či návštěvách. Můžeme si vést i deník prací na projektu, do kterého všechny tyto informace uvedeme. Dokumentaci vlastní práce můžeme využít při závěrečné prezentaci.

– Buďme důvěryhodní

Dvěře institucí i pamětníků nám pomůže otevřít osvědčení o tom, že pracujeme na školním projektu. Osvědčení může vystavit škola. Chceme-li navštívit pamětníka, je dobré spojit se s ním nejdříve telefonicky nebo mu napsat dopis. Vysvětlíme, na jakém projektu pracujeme, a co nejpřesněji popíšeme, co se chceme dozvědět. Pokud si pro první návštěvu připravíme malý dárek, např. kytičku, prolomíme rychleji bariéry a vzájemnou nedůvěru.

– Nepodceňujme technické vybavení

Shromažďování podkladů nám usnadní dobré technické vybavení – na schůzky můžeme nosit diktafon, případně kameru, pro pořizování reprodukcí dokumentů využijeme digitální fotoaparát.

– Respektujme zdroj informací

Dříve než si dokumentaci pořídíme a využijeme ji při prezentaci výsledků projektu, vyžádejme si svolení osoby či instituce, které patří. Podobně postupujeme i s případnými audio- či videonahrávkami. Mysleme na to, že informace sdělované pamětníky jsou často velmi osobní a citlivé povahy.

– Pracujme s informacemi kriticky

Získané informace je třeba si ověřit z více zdrojů. Některé dokumenty z doby komunistického Československa mohou být účelově zmanipulované, vzpomínky pamětníků jsou do jisté míry subjektivní, takže se mohou vzájemně lišit. Čím více informací se podaří shromáždit, tím prokreslenější obraz minulosti budeme moci složit.

– Nenechme se odradit prvotním nedostatkem materiálů a informací

Počítejme s tím, že vyhledat a shromáždit relevantní údaje je náročné a budeme tomu muset věnovat čas i energii. Výsledek se ale určitě dostaví.

POPIŠTE MAXIMÁLNĚ DESETI SLOVY, JAK NA VÁS PŮSOBÍ TATO FOTOGRAFIE:

POPIŠTE MAXIMÁLNĚ DESETI SLOVY, JAK NA VÁS PŮSOBÍ TATO FOTOGRAFIE:

OBĚ FOTOGRAFIE ZACHYCUJÍ STEJNOU BUDOVU, ALE V RŮZNÉ DOBĚ. UVEĎTE DŮVODY, PROČ SE ZÁMEK MOHL DOSTAT DO ŠPATNÉHO STAVU:
